

Izraelské volby

Dne 17. března 2015 se v Izraeli uskutečnily předčasné parlamentní volby, které měly vyvést zemi z politického patu. Politický systém Izraele, pozadí voleb a konečné výsledky Vám představí nový Čtrnáctideník.

Úvod

Izraelská demokracie se opírá o dvě základní sionistické koncepce: tzv. labouristický sionismus a revizionistický sionismus. Labouristický sionismus je, jak už název napovídá, politikou levice, která dominovala v Izraeli po roce 1948 až do 70. let. Revizionistický sionismus začal výrazně posilovat během 70. let. Jedná se o politiku izraelské pravice. Důležitým mezníkem pro izraelskou pravici byl rok 1967 a Šestidenní válka, která zapříčinila v Izraeli růst nacionalismu a volání po vzniku „Velkého Izraele“ (Izraele biblických hranic).

Status quo

V souvislosti se vztahem státu a náboženství je nejčastěji zmiňován tzv. *status quo v záležitostech vztahu státu a náboženství*. Jedná se o zachování respektování některých náboženských pravidel v demokratickém státě. Dodržování statu quo je hlavním jádrem problému současného vztahu mezi náboženstvím a státem v Izraeli.

Konfliktní linie v izraelské společnosti

Nejvíce medializovaná linie se projevuje na ose **Židé vs. Arabové**. Konfliktní linie **levice vs. pravice** se v Izraeli projevuje především v ochotě jednat či nejednat s Araby (Palestinci) a v ochotě dělat či nedělat ústupky v arabsko-izraelském konfliktu. Velmi důležitá je linie mezi **sekulárními a religiózními** Izraelci. Tato linie je obtížně stanovitelná, jelikož se jedná o Izraelce, kteří nahlízejí na demokratické instituce pozitivně (sekulární) či skepticky (religiózní). Tato linie je určována sporem o tzv. *status quo*. Někteří autoři

tuto linii vymezují jako demokracie–teokracie. Zajímavou linií, vycházející z vnitrostranického původu Židů, je **Sefardé vs. Aškenázové** (blízkovýchodní Židé a „západní“ Židé). Tato linie je výrazem určitých kulturních rozdílů mezi jednotlivými Židy. Linie Sefardé vs. Aškenázové často rezonuje v programu strany Šas.

Politický systém

Izraelský jednokomorový parlament (Kneset) poprvé zasedal 14. února 1949. Každé funkční období Knesetu je známé podle svého pořadí. V roce 1949 se označuje první Kneset. Předčasné volby v březnu 2015 daly vzniknout jubilejnímu dvacátému Knesetu. Počet poslanců v tomto zákonodárném sboru je 120.

Kombinace nízké volební klauzule a poměrného systému dělá z Izraele jednu z nejčistších poměrných demokracií na světě. Uzavírací klauzule pro vstup do izraelského parlamentu byla definována na 1,5 %. V roce 1996 stačilo pro vstup do Knesetu 46 tisíc platných hlasů. V roce 2003 byla volební klauzule navýšena na 2 %. Pro volby v roce 2015 byla pak na 3,25 %. Mandáty jsou přepočítávány pomocí d'Hondtova dělitele. Hlavním důvodem zavedení takto proporčního volebního systému byla snaha o reprezentaci co největšího počtu politických názorů. Tato široká reprezentace zájmů může mít dvojsečný efekt v podobě opírání se vlády o extrémistická hnutí.

Politické strany

Nejsilnější stranou izraelského politického systému je pravicová strana **Likud Yisrael Beiteinu** (*Likud*), v překladu Jednota. Strana byla založena poměrně pozdě, až v roce 1973. V 80. letech se pak výsledky strany pohybovaly kolem 40 mandátů. Strana prošla krizí v roce 2005, kdy se rozštěpila a stoupenci Ariela Šarona založili stranu Kadima. V předčasných volbách v roce 2013 získal Likud 23,32 % hlasů a s 31 mandáty se stal nejsilnější stranou v Knesetu.

Izraelská strana práce (Israeli Labor Party), někdy známá jako *Avoda*, je sionistická levicová strana sociálních demokratů. Strana je

členem Socialistické internacionály a je pozorovatelem ve Straně evropských socialistů. V roce 2013 získala strana 11,39 % hlasů, což jí vyneslo 15 křesel. V letošních předčasných volbách kandidovala v koalici se stranou Ha-Tnua. Koalice s názvem **Sionistický svaz** měla přilákat středo-levicové voliče a stát se alternativou k pravicové straně Likud.

Ha-Tnua (Pohyb, Hnutí) je centristická liberální strana vedená Cipi Livniovou. Strana je sama o sobě slabá, v roce 2013 získala něco málo přes 5 % hlasů, což jí vyneslo šest křesel v Knesetu. Strana vznikla v roce 2012 odštěpením ze strany Kadima. Do voleb šla strana v koalici s labouristickou stranou.

Strana **Kadima** (Vpřed) vznikla v listopadu 2005 odštěpením z pravicové strany Likud. Během let 2006–2012 se stala nejsilnější politickou stranou v Izraeli. Strana se profiluje jako liberální sionistická formace. V roce 2013 strana jen těsně překročila 2% volební klauzuli a získala jen dvě křesla v Knesetu.

Strana Yesh Atid (Budoucnost) byla založena bývalým novinářem Yair Lapidem v roce 2012. Strana je zaměřená na sekulární střední třídu a orientuje se převážně na ekonomická témata. Ideologicky má nejbližší ke straně Likud, se kterou spolupracovala před volbami v roce 2013, kdy získala 19 křesel a usedla ve vládě.

Zajímavý příběh má strana **Šas** (celý název zní *Hitachdut HaSfradim Šomrej Tora*, Sdružení Sefardů věrných Tóře). Jedná se o nesionistickou ultraortodoxní stranu reprezentující religiózní Židy sefardského původu. Šas je nejsilnější religiózní stranou v Knesetu.

Aliance v současnosti dvou stran s názvem **Sjednocený judaismus Tóry** (SJD) je formace reprezentující ultraortodoxní Židy pocházející z aškenázské komunity. Koalice vznikla v roce 1992 spojením čtyř stran (*Agudat Jisrael, Poalej Agudat Jisrael, Degel HaTora, Moria*). Dnes SJD reprezentuje pouze *Agudat Jisrael* (Jednota Izraele), což je nejstarší izraelská politická strana, a *Degel HaTora* (Vlajka Tóry).

Silně levicový proud reprezentuje strana **Merec**, kterou bychom mohli zařadit mezi strany reprezentující zájmy Nové levice. Strana má v programu některé environmentální prvky, stejně

tak požadavek mírového soužití Izraelců a Palestinců či stejná práva pro homosexuální jako pro heterosexuální páry.

Nejnovější politickou stranou je strana **Kulanu**, která vznikla v listopadu 2014. Strana se orientuje výhradně na ekonomická témata.

Národně-náboženská pravicová strana s názvem **Židovský domov** (*HaBayit HaYehudi*) vznikla v roce 2008 sloučením tří národních stran. V roce 2013 získala strana spolu s ultrapravicovou konzervativní Národní jednotou 12 křesel v Knesetu.

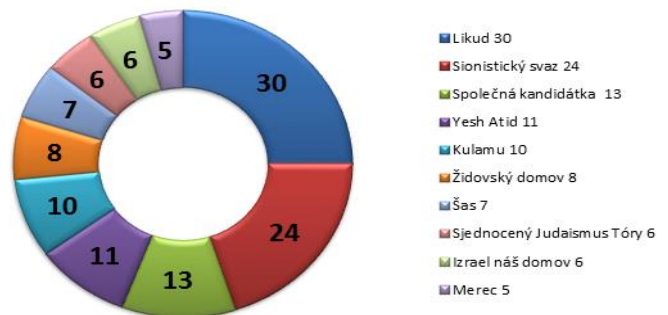
K silně pravicovým stranám patří také sekulární **Jisra'el bejtenu** (Izrael náš domov), což je strana postavená na ruských imigrantech. Strana je známá svou tvrdou politikou proti izraelským Arabům a Palestincům. Její předseda Avigdor Lieberman je bývalý politik strany Likud. V roce 2013 strana kandidovala společně se stranou Likud.

Společná kandidátka (Joint List) je společná kandidátka čtyř arabských stran (*Balad, Hadash, Ta'al, United Arab List*). Strana vznikla na konci ledna 2015, tedy dva měsíce před volbami. Hlavním cílem Společné kandidátky je hájit zájmy arabské menšiny v Izraeli.

Výsledky

Dvacátý Kneset s sebou nese několik „nej“. První je nejvyšší počet žen, které zasednou v poslaneckých lavicích. Po volbách v roce 2013 jich v Knesetu zasedlo 27, v letošních volbách dokonce 28. Dalším mezníkem je nejvyšší počet arabských poslanců, ten se zvýšil na rekordní číslo 17 (po volbách v roce 2013 jich v Knesetu zasedlo 12). Volební účast se zastavila na čísle 71,8 %, což je nejvyšší číslo od roku 1999.

Počet získaných mandátů uvedených pol. stran 2015

<http://www.ipost.com/Israel-News/Voter-turnout-at-10-am-higher-than-in-2013-election-394166>
<http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/israels-governance-law-raising-the-electoral-threshold>
<http://www.haaretz.com/news/israel-election-2015/1.647304>
<http://www.ipost.com/Israel-Elections/The-20th-knesset-by-the-numbers-More-Arab-and-female-MKs-fewer-ultra-Orthodox-lawmakers-394305>
http://www.jewishpress.com/articles/0_7340_L-4335946_00.html
<http://www.jewishpress.com/news/breaking-news/Arab-parties-to-run-together/2015/01/21/>
 CEJKA, Marek. *Judaismus a politika v Izraeli*. 3. vyd. Brno : Barrister & Principal, 2009. 278 s. ISBN 978-80-87029-39-8.

